

Manieren om vol te houden

De tijd in gevangenissen en concentratiekampen was voor de jezuïeten Rupert Mayer en Robert Regout in sommige opzichten een genadetijd waarin hun geloof zich verdiepte. Evengoed waren er momenten en perioden van frustratie, angst en troosteloosheid. Waardoor konden ze het volhouden?

Weet je wat Rupert Mayer zei toen de rechtbank haar vonnis uitsprak en hem opsloot? Hij verklaarde dat het vervolgen van dienaren van de kerk het beste is wat de nazi's konden doen: "De gevangenis is voor mij beter dan duizend toespraken."

Wat hij daarmee precies bedoelde, wordt duidelijk in een brief die hij vanuit de gevangenis naar zijn moeder schreef: "Ik ben er overigens vast van overtuigd dat wat ik nu doe meer waard is dan al mijn vroegere werken. Maakt u zich geen zorgen en denk maar dat ik ergens in de missie ben."

Waarom was dit Mayers overtuiging? Een idee daarover krijgen we wanneer we zijn brief aan oppernazi Heinrich Himmler lezen. Hij schrijft dat hij als legeraalmoezenier aan het front in de Eerste Wereldoorlog aan den lijve ondervond hoe het is te lijden voor het vaderland, maar dat hij veel meer vreugde beleeft aan het lijden omwille van zijn katholieke geloof. "Dat maakt mij hier in de gevangenis zo gelukkig en bovendien sterkt het vele duizenden jongeren in hun geloof."

Is het mij weleens overkomen dat ik iets deed wat anderen inspireerde? Waaraan kon ik dit merken? Hoe was dat?

Gevangenschap kan een tijd van verborgen vruchtbaarheid worden. Heb ik zelf weleens meegemaakt dat een tijd van noodgedwongen nietsdoen een tijd van genade bleek te zijn?

Zo vreemd is het trouwens niet, die verborgen vruchtbaarheid van een gevangenschap. Paulus getuigt er ook van als hij in zijn brief aan de christenen in Filippi schrijft:

"U moet weten, broeders en zusters, dat wat mij is overkomen er juist toe bijdraagt dat het evangelie wordt verspreid. Het is iedereen in het Romeinse hoofdkwartier en alle anderen duidelijk geworden dat ik gevangenzit omwille van Christus. Bovendien durven de meeste broeders en zusters, omdat ze door mijn gevangenschap vertrouwen in de Heer hebben gekregen, de boodschap nu nog onbevreesd te verkondigen."

Toen Robert Regout in concentratiekamp Dachau was, ging na een tijdje zijn gezondheid snel achteruit. Een medegevangene, de jezuïet Piet van Gestel, getuigt: "Velen vroegen zich af, wanneer ze hem door het kamp zagen lopen, de lompen fladderend om zijn broze lichaam, wat hem toch die rust en voornaamheid gaf, waar hij de kracht putte om nog de humoristische zijde van dat barre leven te kunnen zien." Volgens hem gaf Regout ten antwoord: "Hier kunnen wij hostie zijn, meer dan daarbuiten."

Wat bedoelde Regout met deze woorden "hier kunnen wij hostie zijn, meer dan daarbuiten"? Het woord 'hostie' verwijst naar Christus aanwezigheid in de eucharistie. Door dat woord te gebruiken, drukt Robert Regout uit dat hij vond dat hij in het concentratiekamp dicht bij Jezus kwam. Dat hij in Dachau meer aan Jezus Christus' zelfgave en offer deelnam dan buiten het concentratiekamp. Misschien staat dit ver af van jouw geloofsbeleving. Voor veel mensen is deze houding moeilijk te begrijpen en nog moeilijker te verteren. Toch blijkt uit het

lezen van teksten van en over Regout dat deze woorden eruit springen als een voor hem diepe en dierbare overtuiging. Regout is ervaringsdeskundige in één van de meest barbaarse plaatsen van de Tweede Wereldoorlog: concentratiekamp Dachau. Blijkbaar hielp deze houding hem om de verschrikkingen te dragen.

Als ik iets vervelends moet doen, als ik iets onaangenaams moet ondergaan, kan ik dit dan zien als het brengen van een offer? Een offer met en voor Christus? Waar in mijn leven daagt Jezus mij uit hem na te volgen in zijn zelfgave? Rupert Mayer en Robert Regout wisten een diepe zin en betekenis te geven aan hun opsluiting en lijden. Voor het verstand is dit misschien moeilijk te begrijpen, maar het gelovige hart kan erin meevoelen. Hun geloof werd een geestelijk pantser tegen de ontmenselijking waaraan ze bloot stonden. In de volgende aflevering van jezuïeten en verzet: 75 jaar bevrijding trekken beide jezuïeten enkele algemene lessen uit wat hen is overkomen.